

ms

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

No. 280.

Deel XII.

1 Maart 1948.

Adres der Redactie :

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: W. M. Docters van Leeuwen: Zoöcecidia van het eiland Schiermonnikoog. — A. Reclaire en P. van der Wiel: *Coelambus lautus* Schaum in Nederland (Coleoptera). — A. Reclaire en P. van der Wiel: Een nog niet beschreven var. van *Deronectes canaliculatus* Lac. in Nederland (Goleoptera). — B. J. Lempke: Trekvinders in 1946. — J. P. van Lith: *Psen sibiricus* Gussakovskij f.n.sp. (Hym. Sphecid.) — **Korte mededelingen.**

Zoöcecidia van het eiland Schiermonnikoog 1 1948

door

W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN.

Van Schiermonnikoog zijn, zover mij bekend, nog geen gallen beschreven. Van de andere waddeneilanden wel, zie mijn artikel in dit tijdschrift. Schiermonnikoog is een prachtig eiland met hoge, rijk begroeide duinen en vochtige duinpannen. Het eiland is veel rijker dan Ameland. Dit komt ook tot uiting in het aantal op beide eilanden gevonden gallen. Gedurende drie excursies werden op Ameland 51 gallensoorten gevonden. Op Schiermonnikoog vond ik in 7 dagen, waarvan één door storm en regen voor het verzamelen verloren ging, 70 soorten gallen. Bijna alle op Ameland gevonden gallen komen ook op Schiermonnikoog voor. Het zorgvuldigst werden de duinen afgezocht, in het cultuurgebied zullen nog wel enkele soorten aan mijn aandacht ontsnapt zijn. Hieronder volgt de lijst van de gevonden soorten met een korte beschrijving van elke gal. Een meer uitvoerige beschrijving is te vinden in het gallenboek (1946), achter elke gal is het nummer aangegeven, waaronder de gal in het gallenboek te vinden is.

Een gal, die van *Asphondylia melanopus* Kffr. (zie no. 31), is n i e u w v o o r N e d e r l a n d, deze is iets meer uitvoerig beschreven. Op *Populus nigra* L. vond ik enkele luizengallen, twee bekende, nl. *Pemphigus bursarius* L. en *Thecabius affinis* Klth. en nog een derde, die niet als de *bursarius*-gal op de bladsteel bevestigd is, doch aan de bases van de pas uitgegroeide loten. Bij determinatie met het bekende gallenboek van Ross-Hedicke kwam ik tot *Pemphigus borealis* Tullgr. of *P. lichtensteini* Tullgr. Daar de gevonden gallen niet geheel met de beschrijvingen overeenkwamen, wendde ik mij tot den Heer D. HilleRis Lambers te Bennekom, die mij mededeelde, dat de gal van *P. lichtensteini* zo goed als zeker niet in Nederland voorkomt en dat de beschrijving van de gal van *P. borealis* door Tullgren een gal weergeeft, die hij nog nooit in Nederland gezien heeft. Hij acht het niet uitgesloten, dat een deel van de als *P. lichtensteini* bekende gallen door *P. bursarius* veroorzaakt wordt, welke gallen echter op een afwijkende plaats vastgehecht zijn. De vorm van de enige jonge gal, die ik vond, doet inderdaad aan *P. bursarius* denken. Zekerheid zou slechts verkregen kunnen worden, wanneer meer materiaal beschikbaar was. Ik heb deze dubieuze gal onder no. 24 als *Pemphigus* species opgenomen.

JUN 1 1948

Galmijten of Phytoptidae.

1. *Phyllocoptes anthobius* Nal. (293), bloemvergroeningen van *Galium verum* L.
2. *Phyllocoptes retiolatus* Nal. (926), rollingen van de bladeren van *Vicia Cracca* L.
3. *Phytoptus aceris* Nal. var. *typicus* Nal. (25), rode hoorn-galletjes op de bladeren van *Acer Pseudoplatanus* L.
4. *Phytoptus galii* Karp. (285), bladrandrollingen van *Galium Mollugo* L.
5. *Phytoptus galiobius* Can. (284 en 291), peervormige gallen, vooral in de bloeiwijzen van *Galium Mollugo* L. en *G. verum* L.
6. *Phytoptus goniothorax* Nal. var. *typicus* Nal. (175), nauwe bladrandrollingen van *Crataegus* species.
7. *Phytoptus hippophaëus* Nal. (326), zakvormige uitstulpingen van de bladeren van *Hippophaë rhamnoides* L.
8. *Phytoptus laevis* Nal. var. *inangulus* Nal. (62), kleine knobbels naast de hoofdnerf aan de bovenzijde van de bladeren van *Alnus glutinosa* Gaertn.
9. *Phytoptus pilosellae* Nal. (315), randrollingen van de bladeren van *Hieracium Pilosella* L.
10. *Phytoptus piri* Westw. var. *crataegi* Nal. (177), pokken op de bladeren van *Crataegus* species.
11. *Phytoptus tetanothrix* Nal. var. *craspedobius typicus* Nal. (698), knobbelige randrollingen van de bladeren van *Salix triandra* L.
12. *Phytoptus tetanothrix* Nal. var. *salicis-albiae* Nal. (697), kleine knobbeltjes op de bladeren van *Salix alba* L.
13. *Phytoptus violae* Nal. (935), randrollingen van de bladeren van *Viola tricolor* L.
14. *Phytoptide* (61), onbehaarde blazen op de bladeren van *Alnus glutinosa* Gaertn.
15. *Phytoptide* (746), rode bladrandgalletjes en speldeknopgrote buidelgalletjes op de bladeren van *Salix repens* L.

Blaaspotigen of Thripsen.

16. *Thripside* (353), bladrandrollingen van *Lathyrus pratensis* L.

Bladluizen of Aphididae.

17. *Brachycolus cerastii* Kltb. (149), knopvormige gallen aan het einde van de stengels van *Cerastium glomeratum* Thuill. (nieuw substraat).
18. *Doralis evonymi* F. (807), rollingen van de bladeren van *Solanum nigrum* L.
19. *Doralis podagrariae* Schrank. (41), rollingen van de bladeren van *Aegopodium Podagraria* L.
20. *Doralis pomi* Geer. (180), rollingen van de bladeren van *Crataegus* species.
21. *Doralis viburni* Scop. (921), rollingen van de bladeren en vorming van bladnesten van *Viburnum Opulus* L.
22. *Hayhurstia atriplicis* L. (89), bladrandrollingen van *Atriplex hastata* L.
23. *Pemphigus bursarius* L. (485), zakvormige uitstulping op de bladstelen van *Populus nigra* L.
24. *Pemphigus* species. Zakvormige uitstulpingen aan de bases van de jonge twijgen van *Populus nigra* L.
25. *Thecabius affinis* Kltb. (490), samenklapping van de bladhelften om de hoofdnerf naar beneden toe en verkleuring. Op *Populus nigra* L.

Bladvlooien of Psyllidae.

26. *Livia juncorum* Latr. (341), bosjes van bladscheden van *Juncus articulatus* L.

Vlinders of Lepidoptera.

27. *Grapholitha servillana* Dup. (744), spoelvormige verdikking van de takjes van *Salix repens* L.
 28. *Gypsonema aceriana* Dup. (481), spoelvormige verdikking van de takken van *Populus alba* L.

Tweevleugeligen of Diptera.

29. *Lipara lucens* Mg. (435), spoelvormige verdikking van de halmtoppen van *Phragmites communis* Trin.

Galmuggen of Itonidae.

30. *Anisostephus betulium* Kffr. (104), lensvormige gallen op de jonge bladeren van *Betula alba* L.
 31. **Asphondylia melanopus Kffr.**, ronde verdikkingen van de peulen van *Lotus corniculatus* L. De binnenwand is bekleed met het witte mycelium van een ambrosia-schimmel. Nieuw voor Nederland.
 32. *Contarinia jacobaeae* H. Lw. (784), zwelling van de bloemhoofdjes van *Senecio Jacobaea* L.
 33. *Contarinia loti* Deg. (377), bloemgallen van *Lotus corniculatus* L.
 34. *Contarinia ruderalis* Kffr. (797), onregelmatige verdikkingen van de bloeiwijzen van *Sisymbrium officinale* Scop.
 35. *Cystiphora sonchi* F. Lw. (810), lensvormige verdikkingen op de bladeren van *Sonchus arvensis* L.
 36. *Dasyneura affinis* Kffr. (934), verkleurde randrollingen van de bladeren van *Viola canina* L.
 37. *Dasyneura alni* F. Lw. (59), vouwing van de jonge blaadjes van *Alnus glutinosa* Gaertn.
 38. *Dasyneura auritae* Ruebs. (726), nauwe bladrandrolling van *Salix aurita* L.
 39. *Dasyneura crataegi* Wtz. (174), bladrozetten aan het einde van de takken van *Crataegus* species.
 40. *Dasyneura marginemtorquens* Wtz. (749), nauwe bladrandrollingen van *Salix viminalis* L.
 41. *Dasyneura trifolii* F. Lw. (878), samenklapping en verdikking van de blaadjes van *Trifolium repens* L.
 42. *Dasyneura urticae* Perris. (898), knobbelvormige gallen op de bladeren van *Urtica dioica* L.
 43. *Dasyneura viciae* Kffr. (924), samenvouwing en verdikking van de blaadjes van *Vicia Cracca* L.
 44. *Dasyneura violae* F. Lw. (933), propvormige, behaarde bladgallen van *Viola tricolor* L.
 45. *Iteomyia capreae* Wtz. (721), kleine, knobbelvormige gallen op de bladeren van *Salix cinerea* L.
 46. *Iteomyia capreae* Wtz. var. *major* Kffr. (715), knobbelvormige gallen aan de hoofdnerf van de bladeren van *Salix cinerea* L.
 47. *Jaapiella loticola* Ruebs. (374), verdikking en ontkleuring van de eindknoppen van *Lotus corniculatus* L.
 48. *Jaapiella veronicae* Vallot. (917), vergroting van de bloemknoppen van *Veronica officinalis* L.
 49. *Rhabdophaga exciccans* Ruebs. (743), zwelling en roodkleuring van de takjes van *Salix repens* L.

50. *Rhabdophaga heterobia* H. Lw. (736), losse bladrossetten met sterk behaarde bladbases van *Salix repens* L.
51. *Rhabdophaga iteobia* Kffr. (737), behaarde, langwerpige bladrossetten met uitstaande bladpunten van *Salix repens* L.
52. *Rhabdophaga jaapi* Ruebs. (738), op knoppen gelijkende, sterk behaarde, kleine bladrossetten op *Salix repens* L.
53. *Rhabdophaga rosaria* L. (735), wilgenroosjes van *Salix repens* L.
54. *Rhabdophaga terminalis* H. Lw. (687), verlengde eindknoppen van *Salix alba* L. en *S. triandra* L.
55. *Thomasiella flexuosa* Wtz. (440), geringe verdikking van het einde van de halm van *Phragmites communis* Trin.
56. *Trotteria galii* Ruebs. (290), bloemgalletjes van *Galium Mollugo* L.
57. *Itonide* (126), vergrote bloemknoppen van *Cakile maritima* Scop.
58. *Itonide* (740), knoppen dicht opeen gedrongen aan het eind van verdikte takjes van *Salix repens* L.

Kevers of Coleoptera.

59. *Mecinus collaris* Germ. (467), spoelvormige verdikking van de assen onder de bloeiaren van *Plantago maritima* L.

Bladwespen of Tenthredinidae.

60. *Euura atra* Jur. (741), eenzijdige verdikkingen van de takjes van *Salix repens* L.
61. *Euura testaceipes* Zadd. (691), verdikking van de bladstelen van *Salix triandra* L.
62. *Pontania capreae* L. (692), boonvormige bladgallen, die aan beide zijden uitpuilen van *Salix alba* L., *S. triandra* L., en *S. cinerea* L.
63. *Pontania leucosticta* Htg. (724), wijde omklapping van de bladrand naar onderen toe van *Salix cinerea* L.
64. *Pontania pedunculi* Htg. (748), behaarde, bolvormige, rode bladgallen van *Salix repens* L.
65. *Pontania puellae* Thomson. (693), omklapping van de bladrand naar onderen toe van *Salix alba* L. en *S. triandra* L. (nieuw substraat).
66. *Pontania viminalis* L. (747), kale, bolronde, rode bladgallen van *Salix repens* L.

Galwespen of Cynipidae.

67. *Aulacidea hieracii* L. (319), bolvormige of spoelvormige opzwellingen van de stengels van *Hieracium umbellatum* L.
68. *Aylax glechomae* L. 303), bolvormige, behaarde bladgallen van *Glechoma hederacea* L.
69. *Rhodites eglanteriae* Htg. (664), bolvormige, rode gallen, meestal op de bovenzijde van de bladeren van *Rosa canina* L.

Isthmosomidae.

70. *Isthmosoma hyalipenne* Wlk. forma *maritima* Hed. (46), spoelvormige halmgallen van *Agropyrum junceum* P. B.

Literatuur.

- W. M. Docters van Leeuwen, 1946, Gallenboek, Nederlandse zoocecidien (met H. Alta). Amsterdam.
- 1947, Zoöcecidia van het eiland Ameland. Ent. Ber. 12: 181.
- H. Ross und H. Hedicke, 1927, Die Pflanzengallen Mittel- und Nordeuropas. Jena. Leersum, September 1947.